

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. augusztus 31.

Vasárnap.

XXI évfolyam 69. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egyszerre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetések s nyiltterek díja előre fizetendő.

Aratás és kiegyezés.

(M—d.) Különösnek tetszhetik, hogy országunk aratási eredményét a kiegyezés kérdésével kapcsolatosan tesszük szóvá és hogy ezt nem hangulatkeltség szempontjából és nem képletesen cselekedjük.

Pedig az elsőre szinte kínálkozik az alkalom — a jó termés okából, — a másodikra pedig szinte szorgat a hirlapírói véna.

S ha mégis együtt tárgyaljuk az aratási eredményeket a kiegyezés kilátásaival, ezt csak azért tesszük, mert a még elintézetlen állásfoglalásokra nagyon jellemző adatokul szolgálnak.

E hó közepén tette közzé a földművelési miniszter az első összefoglaló hivatalos jelentést a kalászosokban elért termésről. E szerint a búzával bevetett terület 5.877,000 kat. holdat tett, melyből leszámítva a 3 százaléknyi elemi csapást, maradna 5.700,000 kat. hold; e területről pedig a próbacséplések szerint 44.860,000 métermázsza buza várható. A múlt évvel szemben következő terméstebbleteket mutatja ki a hivatalos jelentés: búzánál 11.133,000 métermázsát, rozsnál 2.323,000 métermázsát, árpánál 1.833,000 métermázsát, zabnál 1.670,000 métermázsát. A mai általános árak a terméstebblet értékét a hivatalos jelentés 210 millió koronára teszi, a mi minden esetre szép és örömdetes eredmény.

Ez azonban semmivel sem indokolja a földbirtokos és gazdaosztálynak azt a momentán sem indokolt dermedtségét, melylyel a függetlenségi párt kihagyozott álláspontjával szemben a kiegyezés kérdésében találkozunk.

Tudjuk, hogy a függetlenségi párt érkezettnek látta az időt, hogy állást foglaljon a kiegyezési kérdések tekintetében; pártértekezletén határozatot fogadott el, melyben kijelenti, hogy sem az 1896-ban készült kiegyezési tervezet, sem annak most szándékolt módosításai nem elégitik ki a nemzet gazdasági és megélhetési érdekeit. Tehát elhatározta, hogy a készülő mostani alku keresztül vitelét teljes erejéből meggátolni kötelességének fogja tartani.

A párt határozata tehát látszólag még tovább megy, mint annak elején Kossuth Ferencz ismeretes országgyűlési kijelentése, mely azt tartalmazta, hogy ily kiegyezést, mely rosszabb a Bánffy és Badeni közt megkötöttéül, soha keresztül vinni nem engednek. A valóságban azonban a határozat hatását inkább gyengíti az a körülmény, hogy a párt az 1896-ban lé-

tesült megállapodásokat ép úgy elítéli, mint azokat, a melyek most vannak készülöben. Mig odaát Körber a tartományi gyűléseket és az összes közgazdasági testületeket a mellett szólaltatta meg, hogy ez 1896-iki megállapodások módosítását követeljük, nálunk sajnos, a közvélemény hallgatott, pedig minél erősebb nyilvánulására akkor csakugyan szükség lett volna, hogy támaszt nyerjen Széll Kálmán az 1896-ban elért vívmányok megvédelmezésében.

Szidni és bírálni könnyű, de támogatni nehéz!

Ez az alapelv vezérli a pártok nagyrészt és a közvéleményt.

Szerencse, hogy mások: az alkotók gáncson felül álló törekvéssel akarják és fogják vitális érdekeinket megoltalmazni.

Az állami tisztviselők fizetésrendezése.
Az állami tisztviselők fizetésének rendezése a komoly megvalósulás stádiumába jutott. A pénzügyminiszteriumban már készen is van a tervezet, amelynek alapján a feljavított fizetést be fogják állítani a jövő évi költségvetés keretébe. A tervezet adatait a következőkben ismertetjük: A fizetésjavítás a negyedik rangosztályon kezdődik s egyenletes eszökkenő haladásban végigmegy az összes osztályokon. Ujítás, hogy az új rendezés az osztálytanácsosi rangosztályt is három fokozatba osztja, holott eddig csak két lépcső volt ebben a sorba. További ujítás, hogy az új fizetésrendezés életbeléptetésével minden működési és személyi pótlék megszűnik. A fizetési táblázat képe pedig a következő:

	Az új fizetés	A régi fizetés
	korona	korona
IV. rangosztály (államtitkár)	16,000	12,000
V. rangosztály (min. tanácsos)	1. 12,000	10,000
	2. 10,000	8,000
VI. rangosztály (oszt. tanácsos)	1. 8,000	6,000
	2. 7,200	—
	3. 6,400	5,000
VII. rangosztály (min. titkár)	1. 6,000	4,800
	2. 5,400	4,400
	3. 4,800	4,000
VIII. rangosztály (segédtitkár)	1. 4,400	3,600
	2. 4,000	3,200
	3. 3,600	2,800
IX. rangosztály (fogalmazó)	1. 3,000	2,600
	2. 2,800	2,400
	3. 2,600	2,200
X. rangosztály	1. 2,400	2,000
	2. 2,200	1,800
	3. 2,000	1,600
XI. rangosztály	1. 1,800	1,400
	2. 1,600	1,200
	3. 1,400	1,000

A rendezésnek ez a része csak az alapfizetés módosulását mutatja. Vele jár majd természetesen a lakásbér változása is. A pénzügyminiszter a tervezet építi javaslatát, amelyet majd az országgyűlés elé fog terjeszteni alkotmányos megvitatás és hozzájárulás végett.

A tusnádi székelv kongresszus lefolyása.

Tusnád, aug. 28.

Másfélvi folytonos készülődés, toll- és szóharez után ma végre a megvalósulás stádiumába jutott a székelv kongresszus ügye: kezdetét vette a munka, a jobb sorsra érdemes székelv nép jövője érdekében, mintegy 1000—1200, az ország minden részéből. De különösen az erdélyi részekből s a székelv-földről összesereglett érdeklődő részvételével. Az erdélyi részeknek — mondhatni — valamenyi vármegyéje képviselve volt a kongresszuson, a kik mindnyájan nemcsak érdeklődést, de nemes lelkesedést és munkakedvet is hoztak ide, hogy segítsenek minél jobban dűlőre juttatni a székelv kérdést. A miniszteriumok képviselői is résztvettek a kongresszuson, j léül annak, hogy a kormány sem tartja jelentéktelen dolognak a székelv kérdés megoldását.

Mintegy féltiz óra lehetett, mikor a kongresszus rendező bizottságának tisztviselői kara, élén Desseffy Aurél gróf diszelnökkel és Bedő Albert elnökkel, elfoglalta helyét a pódiumon. A nagyterem már telve volt ekkor a kongresszus tagjaival és az érdeklődőkkel, kik között előkelő hölgy közönség is foglalt helyet.

A kongresszus levezető részét Bedő Albert országgyűlési képviselő, volt államtitkár megnyitó beszéde képezte, melyet közben-közben zajos éljenzések s helyeslések szakítottak félbe.

Tartalmas beszédében kifejtette a kongresszus elölját kifejezve, hogy nagyon eszálódna az, ki a kongresszustól várná a székelv kérdés megoldását. Ez csak módozatok, eszközök megjelölésére van hivatva, a megoldás felé pedig csak a kormány és a társadalom juttathatják a székelv ügyét s mellettek magának a székelvségnek kell mindenekelőtt segítenie önmagán, olyformán, hogy komolyan fogja meg a dolog végét: munkálkodjék egész erejével, legyen józanéletű, erkölcsös, takarékos, kerülje a koromsát s járja a templomot! Zajos éljenzés és taps kísérte a tartalmas szép beszédet, melynek végeztével elnök fölkerde Gf. Desseffy Aurél diszelnököt, hogy nyissa meg a tanácskozásokat. Desseffy diszelnök lelkesedéssel jelenti ki, hogy hazafias készséggel vállalkozott a kongresszus utján a székelv kérdésnek az elnök által is részben ismertetett megoldásához hozzájárulni. Hiszi, hogy — mint a ruthén — kérdést, ugy ezt is sikerül az államhatalomnak és társadalomnak s maguknak a székelv közéleti tényezőknél s a székelvségnek együttes közremunkálásával megoldani. Beszédét szintén lelkes éljenzéssel honorálták. Egy kellemetlen incidens következett ezután. Molnár Józsiás, a kézdivásárhelyi vidéki választó kerület országgyűlési képviselője állott fel szólásra s személyes kérdés czimén hosszabb beszédbe kezdett, elpanaszolván, hogy a kongresszus rendező-bizottsága a székelvföldi arányosításokról irt brosjúrt elfogadta, de az elnökség későre nyomatta ki s így az csak most juthatott a közönség kezébe, beszéde közben az elnökséget támadván, a kongresszus tagjai zajos „Eláll!” „Le vele!” kiáltásokkal kényszerítették elhallgatásra. Molnár Józsiás azonban ezek daczára is folyton beszélt s mivel az elnök figyelmeztetései hogy térjen napirendre, mintsem használtak, az elnök — a kongresszus tagjainak zajos helyeslése között kénytelen volt megvonni tőle a szót. Taps kísérte az elnök erőlyes eljárását.

A sajnálatos incidens után Becze Antal, Csikvármegye derék alispánja üdvözölte Csikvármegye s a székelység nevében rövid, de igen szép beszédben a kongresszust, halás elismerésének adván kifejezést a kongresszusnak, hogy oly sok szeretettel s annyi nemes áldozattal fölvetve gondjai közé a székelység ügyét

Dr. Szádeczky Lajos, a kolozsvári tudomány-egyetemen a történelem tudós professzora tartott ezután egy nagyszabású előadást: „A székelység történeti intézményei” címén. A beható tanulmányozás alapján készült, magas színvonalon álló értekezést a kongresszus feszült figyelemmel hallgatta végig s méltó befejezésül zugó tapsviharral s lelkes éljenzéssel honorálta a tudós professzor gyönyörű és értékes előadását.

Buday Barna titkár tett ezután előterjesztést a kongresszusra küldött képviselőkről; majd bemutatta a kongresszushoz érkezett üdvözlő sürgönyöket, leveleket. Végül a szakosztályok megalakítása következett a rendező-bizottság előterjesztése szerint.

A zárósót Dessewffy Aurél gróf tartotta, felhíván a szakosztályokat, hogy délután 3 órakor a számukra kijelölt helyiségben kezdjék meg működésüket.

Ezzel a kongresszus tagjai szétoszlottak a fürdőn levő vendéglő helyiségekbe ebédre, hol lelkes hangulatban tárgyalták mindenfelé a kongresszus első felnapjára lefolyását. Hivatalos bankett — természetesen — nem volt.

Délután 3 órakor kezdetét vette öt külön helyiségben a szakosztályok munkálkodása. A kongresszus komoly munkálkodása valójában itt domborodik ki. A Mit egyeznek és testületek a kongresszus előkészítési ideje alatt megbeszéltek, megvitattak s a mit a kongresszus előkészítő rendezőbizottsága tárgyalta s elfogadott: ezek most mind leszűrődve kerültek elő a szakosztályokban az előadók szépen megalkotott javaslataiban. A javaslatok közül a fontosabbakat a következőkben ismertetjük.

A) Gróf Bánffy Miklós javaslata a székelység községek gazdálkodási rendszerének rendezése, pótlások korlátozása stb. tárgyában mondja ki a kongresszus, hogy:

1. a községek által kivethető pótladónak maximuma törvényhozásilag, illetve vármegyék-ként szabályrendeletileg állapítható meg;

2. elengedhetetlenül tartja a kongresszus, hogy a községek által végzett állami természetű munkák kiadásait az állam viselje;

3. kívánatosnak tartja a hus-, bor- és sörfogyasztási adók leszállítását, lehetőleg teljes törlését. Ennek megteremtéséig is a községek a fogyasztási adókból származó jövedelem emelkedésében akként részesítendő, hogy a természetes növekedésnek legalább fele a község kulturális szükségleteinek fedezésére átcsoportosított;

4. italmérési jog vagy bérlet csak olyan községek illetőségű magyar állampolgárnak engedélyezhető, a ki a községben ingatlan vagyonnal bír. Az italmérési jog kezelésére is csak magyar állampolgárnak adható engedély. Az italmérés vasárnapi napokon betiltandó;

5. a községnek adható italmérési jogok összessége első sorban az erre ajánlatot tevő községnek, mint testületnek engedélyezendő;

6. szükségesnek tartja a kongresszus a II. oszt. szem. kereseti adó teljes törlését és az adómentes létminimum törvénybe iktatást.

B) Székelyföld hitelintézet felállítás tárgyában dr. Hegedüs Loránd előterjeszti:

I. Mondja ki a kongresszus, hogy szükségesnek tartja egy székelység záloglevélkibocsátó intézetnek felállítását s ennek megalkotására és előmozdítására az összes illetékes tényezőket közreműködésre kéri fel.

II. E záloglevél intézet tőkájének beszerzésénél a kongresszus a létező különféle alapokra figyelemmel van és e tekintetben az illetékes törvényhatóságot és kormányközsegek támogatását tisztelettel kéri.

III. A kongresszus a Magyar Földhitelintézetnek, valamint a többi budapesti jelzáloglevélintézetnek a Székelyföldön megkezdett működését üdvözli s annak továbbfolytatását óhajtja.

A közművelődési szakosztály javaslatai ezek:

A székelység történeti intézményei, előadó: dr. Szádeczky Lajos. A megnyitó ülésen tartandó előadás határozatait javaslatot nem tartalmaz.

C) A székelység nép szociológiai és néprajzi szempontból, az előadó Kozma Ferencz javaslata ez:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. Mint a beégtetést a porcellánba, úgy kell a nemzeti regeneráció politikai öntudatába bevésni azt a hitet, hogy az ország keleti határán kompakt egységet képező félmilliónyi székelységben rejlő faji és intellektuális erők a nemzetalkotás legbecesebb tényezői.

2. Ez erők védelmét, ápolását és értékesítését a nemzeti kormányzás állandó feladatai között kell tartani.

3. Ruházatban és építésben az ősi typus fenntartandó ugyan, de azokba bizonyos előnyös módosítások viendők be.

4. A faji és nemzeti önértéktartása és erősítése céljából évenként minden községben iskolai ünnepély rendezendő kiváló székelység hazafiak és események emlékére (pl. Gábor Áron, Bem és dicső hadjárata a székelységekkel, mádfalvi veszedelm stb.) hol az általános és helyi érdek egyaránt figyelembe jöhet.

5. Az ujabbkori politikai élet által megrongált közmorál helyreállítása nemzeti szükségé vált. Itt a késelem napról-napra veszélylyel jár. Az akeziót az egyházi szószeiken, szövökezetekben, ifjúsági egyesületekben párhuzamosan kell megindítani.

6. Ugyan az teendő az alkoholizmus, botányos káromkodás és erköcsösten beszéd korlátozására, melyek oílon ítő hadjárat indítandó. Az ifjúsági egyesületekben e célra jutalomdíjak is osztandók ki.

D) A székelység fajnepsége, az előadó Balogh Pál javaslata ez:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. Számtotvetve a Székelyföld községeiben statisztikailag megállapítható fajnépségi viszonyokkal, a mentő akeziót a tiszta magyar, vagy túlsúlylyal magyar községekben kívül azokra a községekbe is kiterjeszti, hol a) gyenge a magyar többség s erős a másajku kisebbség, b) gyenge a másajku többség s erős a magyar kisebbség, c) a község a magyar nyelvhatáron belül, vagy e határok mellett fekszik, de magyar ajku egykori lakossága leapadt vagy elenyészett.

2. Gondoskodni kíván e községek nyilvántartásáról s rájuk irányozza figyelmét mindama hatóságoknak és testületeknek, melyek a kongresszus határozatait megvalósítani hivatva lesznek.

E) Vallás-erköcsi élet és teendői: A róm. kath. egyház érdekében, előadó Pál István javaslata:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. A székelység javának előmozdítására nagy befolyással lévén az, hogy azok, a kik élön állanak, egymással békességben éljenek, nemcsak kívánatos hanem egyenesen szükséges, hogy az egyházi és világi előjárók egymással kezet fogva működjenek a nép javának előmozdítására.

2. A kepe nagy és igazságtalan lévén a székelység népet és oklévén arra, hogy a lekipásztör és hivel közt folytonos keserőség legyen: a nép válláról leveendő, még pedig úgy, hogy azt az állam a tized módjára váltsa meg. Mert bármily természetű is a kepeinek eredete és történeti fejlődése, de az bizonyos, hogy mint állandó kötele szolgálatás jogi természetére nézve következményeiben a tizeddel egyenlővé vált. A kepező egyházközségek hivel így adójukkal egyformán járulván a tizedkártalanításához: igazságos, hogy a kepe megváltása is államilag történjék országos alaplól. Ezért a kongresszus intézzen felterjesztést a kormányhoz és illetve törvényhozáshoz.

F) Ev. ref. egyház érdekében, előadó Nagy Károly javaslata:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. A székelység nép vallás-erköcsi életének intenzívebb és eksztenzívebb gondozása érdekében szükségesnek tartja: a) lehetőleg a teljes munkaszünetet vasárnapokon és sátorosünnepken, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, hivatali stb. munkára nézve; b) lehetőleg teljes tiltalmát e napon mindennemű szeszest italok kiadását; c) kötelezését az olyan ipari vállalatoknak, melyek 30-nál több olyan egyvállású egyént foglalkoztatnak kik a telepen lakva, 5 kilométernél messzebb esnek felekezetük legközelebbi templomától, miszerint tegyék lehetővé, hogy a telepen alkalmas helyiségben legalább havonként egyszer a vallásuk szerinti istentiszteletben vehessenek részt. 100, vagy több ilyen munkás számára a

vállalat minden két hétben tartozzék ilyen istentiszteletet tartani. Más vallásos szertartások (temetés, esketés, keresztelezés, betegek urvacsozátatása) szükségé esetén a legközelebbi egyházközségben hivatalosan megállapított stóla díjon felüli kiadást (u. m. a lelkész napi- és fuvardíját) a vállalat tartozzék pótolni; d) a vadházasságban élők az egyházhatóság bejelentésére törvényes házasságra szoríttassanak.

2. A vallás erköcsi nevelés érdekében: a) Az iskolában a vallás-erköcsi nevelés intenzívebbé teendő. b) A felnőtt ifjúság nemeszerint egyesületbe vonandó s a vallás-erköcsi élet a lelkész vezetése alatt ápolandó, kiterjesztvén a felügyelet a számukra rendezett ünepélyekre, téli és nyári mulatságokra s nemzeti ünepélyekre is. c) Parokhiánaként vallásos iratok terjesztésének, népkönyvtár szervezendő és „bőkebírók”-ok, melyek a perlekedést eszketten hivatva. d) A lakhelyükről máshova költözöttek egyházilag is nyilvántartandók s erköcsi gondozásuk érdekében a lelkészek a költözésekről egymást értesítsék. e) Másfelekezetű s kívánt nemzeti ségi vidékeken elszórtan élő egyvállásuk számára nagyobb csoportosítással, de 50 családon felül minden esetben paptanítások, körlelközsségek állítandók fel, állami támogatás mellett.

3. Az egyházi szervekedés és anyagi ügyek dolgában szükségesnek tartja a kongresszus: a) a keperendszert (papi és kántori fizetés), mely a székelység egyházai részéről súlyosan terheli s a mely az állami adónak sokszor 4—500%-át teszi (s a mely azon adókulesban nyer kifejezést, hogy a kinek — ha bérben tartott vagy feles földön is — 12 kalangya gabonája terem: annak úgy az ősi, mint tavaszi terményéből 2—2 kalangyat kell fizetni a papnak, 1—1 kalangyat a kántornak, ezenfelül egy-egy szekér fát mindkettőnek; a hol bor terem, 1—1 veder mustot mindkettőnek, továbbá a legtöbb helyen tartozik szántani, vetni, kapálni, aratni, kaszálni, betakarítani, a pap és kántor kánonika porcelláit (földet) s az egyház közsékségeire is annyi nap-számot tenni, a mennyire éppen kirendeltetnek), megszüntetni állami megváltás útján a dózsmakárpótlás mintájára; b) egyházi magtarak és bortarak céljainak megváltoztatását oly módon, hogy az egyházi közsékségekre az államtól megfelelő dotációt nyervén, a bor- és migtarak humánus ezélok humánus eszközeivé válhassanak; c) kieszközölését annak, hogy a tanítók, az államiak is, esekély honoráriumért köteleztessenek az illető község egyházának összes kántori teendői teljesítésére, hogy a nép terhe ezáltal is kevésbédjék. E végre oly községek állami iskolájába, a mely községben csak egy felekezetnek van rendes lelkészszel ellátott parokhiája, feltétlenül azon felekezetű tanító neveztetvén ki, az a kántori teendők ellátására — megfelelő képzettség alapján — köteleztessék. Több felekezetű községben, több tanítóval ellátott iskola állittatván, ezek felekezetük szerint köteleztessenek, de úgy, hogy minden bevett magyar felekezetnek jusson belőlük kántor; d) rendes lelkészt tartani nem képes községek magyar egyházaiban gondoskodni kell arról, hogy ott paptanítások, illetőleg levtaságok szerveztessenek, kik a kettős munkáért s főállásukért járó fizetésen felül évi 500 korona külön honoráriumban részesüljenek; e) végre vetessék biztos alap a felekezetközi békének az által, hogy lehetőleg minden bevett vallásfelekezet hiveinek egyházi terhe egyenlősíttessék; f) a szegények, betegek, elaggottak, árvák, züllöttek gondozását a község karöltva közös program alapján eszközöljék.

G) Magasabb közoktatás, előadó dr. Jancsó Benedek, javaslata:

Mondja ki a kongresszus, hogy a székelység földi közép- és felsőiskolázás tárgyában szükségesnek látja a következőket:

I. Középsőiskolák. 1. A kézdívásárhely-kantai r. kath. és a székelységkereszturi unitárius gymnasiumok megfelelő állami segélylyel nyolcosztályos teljes gymnasiumokká fejlesztendők és a paedagogiai követelményeknek megfelelő épületekkel látandók el. 2. Tordán nyolcosztályos teljes, Gyergyószentmiklóson pedig négyosztályos állami algymnasium állítandó fel az odavaló polgári iskolák megszüntetése nélkül. 3. Marosvásárhelyt vagy Udvarhelyt a székelység számára egy konvikttal (nevelő-intézet) összekötött hatosztályos felsőbb leányiskola állítandó fel, a mely mutatkozó esetleges szükséglethez köppest igény-

gymnasiumi tanfolyammal is ellátandó. 3. Az újonnan állítandó áll. gymnasiumok mellé a helyi viszonyok követelményeinek megfelelő, ingyenes, félt ingyenes helyekkel ellátva, olesó konviktusok állítandók fel. A régebbi középiskolák mellett már meglevő konviktusok, nevelő-intézetek, alumneumok állami segítség el a szükséglet szerint kibővíthetők és a nevelés igényeinek megfelelő színvonalra emelendők. 4. A tandíj és iskolázás egyéb terhei állami segítséggel mérséklendők.

II. Főiskolák. 1. A román. kath., ev. ref. és unitárius egyházak ama Kolozsvárt levő intézetei és intézményei, melyek az egyetemi haligatokat teljes ellátással, bennlakással vagy más módon támogatják tanulmányaik ideje alatt, kellő állami segítséggel fejlesztendők és kibővíthetők. 2. A kolozsvári és budapesti menzaakadémiák akként segélyezendők államilag, hogy a székelyföldi tanulók a lehető legnagyobb számban vehessék igénybe azok jótéteményeit. 3. A budapesti műegyetemen, állatorvosi főiskolán, a keleti kereskedelmi tanfolyamon, rajztanárképző intézetben, festészeti és zeneakadémián, a felmezbányai erdészeti és bányászati főiskolán több ösztöndíj alapítandó, hogy e szakmába is kellő számú székely ifjunak tétessék lehetővé a tanulás. 4. A székelyföldi középiskolák tanárainak számára leg- nagyobb is három utazási ösztöndíj alapítandó, hogy a tanulóknak lehetséges legyen magukat valamilyen külföldi egyetemen a tudomány szakukban bővebben kiképezni. 5. A technikai, orvosi fakultások és felsőbb művészeti intézetek végzett jelesebb tanulói számára is alapítandó a mutatóközlő szükséglet arányában egyenlő ilyen utazási ösztöndíj. 6. A magasabb tudományos képzettség megkedveltetése, fejlesztése és állandósítása szempontjából szükséges lenne állami segítséggel a marosvásárhelyi Teleki-könyvtárt, a sepsiszentgyörgyi Székely Múzeumot, a legutóbb alakult Udvarhelymegyei Múzeumot s a Csíkszeredában alapítandó Csík-megyei Múzeumot kellő színvonalon álló vidéki múzeumokká fejleszteni s a helyi középiskolákkal szorosabb kapcsolatba hozva, a közművelődés mindmegannyi forrásává tenni. Megyénként ily módon bizonyos magasabb fokú közművelődési középpontok alakulnának, amelyekből kiindulva s a melyeknek körében a széleskörű tudománnyal foglalkozó egyénei csoportosulva, megindító és vezetői lehetnének a népi egyetemi előadásoknak, az ugynevezett University Extension tevékenységének.

III. Katonai szakoktatás. Előadó: Ifj. Gödri János javaslata:

Mondja ki a kongresszus, hogy szükségesnek tartja a Székelyföldön egy magyar királyi honvédtanapród-iskola államköltéségén leendő felállítását, mely évfolyammal s minden évfolyamban 100 növendékkel. A kongresszus ez iránt intézzen feltevést a magas kormányhoz, illetőleg a m. kir. honvédelmi miniszter urhoz. A hadapród-iskola helyül a kongresszus Sepsiszentgyörgy városát jelöli ki, illetve javasolja, mint legalkalmasabbat.

H) Vasutak. Előadó: Molnár József javaslata: Mondja ki a kongresszus, hogy a székely vármegyék közgazdasági fellendülésének érdekében szükségesnek tartja, hogy: a) az 1895. év VII. törvényezikben elhatározott székely vasutnak másképp—szászregényi vonala azonnal és egyszerre kiépíttessék; ugyancsak folytatolag létesíttessék a Topliczától Gy. Tölgyesnek irányult kiágazás Borszéken át összekötve a románia-piatrai vonallal. A fővonalból kiágazó és Székelyudvarhelyig vezetendő szárnyvonal szintén azonnal tanulmányozandó és pedig oly irányban, hogy a galaczi kikötőhöz vezető út rövidítési céljából ezen szárnyvonal Oláhfalun át Csíkszeredánál csatlakozzék a fővonalhoz; ugy ezen szárnyvonal, mint az apahida—marosvásárhely és marosvásárhely—héjjasfalvi vonal a legrövidebb idő alatt kiépíttessék; b) tanulmány tárgyává tétessék egy, a galaczi kikötőhöz vezető vasutvonal, a mely Ágostonfalva állomástól kiindulva az ojtói szorosnál csatlakozzék a román vasutakhoz; c) csatlakozás kérdésében nemzetközi szerződés megkötése iránt a tárgyalások Romániával folytatva tétessenek; c) a brassó—háromszéki, a héjjasfalva—székelyudvarhelyi és a marosvásárhely—szászregényi helyérdekű vasutak az állam által megváltassanak; d) a székely vármegyékben föladvó nyers, ipari és bányászati áruk, valamint a Székelyföldre szállítandó s ott iparilag

földőgázandó nyersárak, gépek és géprészek, továbbá a savanyúvizes üvegek és székelyföldi ásványvizek önköltségi szállítási díjkezdvevényben részesíttessenek; e) a székelyföldi cikkeknek a keleti piacokra való kivitele érdekében a kormány részéről tárgyalások kezdessenek a román kormánnyal az átmenni árukra nézve, a galaczi kikötő díjkezdvevény megadása, a főbb székelyföldi állomásokról közvetlen díjszabás megállapítása, a galaczi kikötői illeték leszállítása s az áruknak a vasutól a tengerhajókra való átrakodásának biztosítása iránt; f) a külföldi kikötői díjszabásba sz. erdélyi nagyobb gabonaforgalmu állomások is fölveendők. A föl nem vett állomások fuvardíjával a hozzá legközelebb eső, de a rendeltetési állomással ellenkező irányban levő, a kötelező díjszabásba fölvevő állomás díjtétele alkalmaztassék; g) törtéjék továbbá gondoskodás könnyen romló áruk gyors szállítása érdekében a menetesség fokozásáról, közvetlen csatlakozásokról és fűthető vasuti kocsi felől.

TANÜGY.

Értesítés.

A kézdívasárhelyi iparos tanoncziskolában az 1902/3-ik évre szóló beírások folyó évi szeptember hó 5-ik és 6-ik napjain d. u. 4—6 óráig az állami elemi iskola helyiségekben intéztetnek el.

Felhívom az iparos mestereket, hogy tanonczikat nevezett időben annál bizonyosabban beírassák, mivel ellenesetben az ipartörvény megfelelő szakaszában előírt büntetés mindenkiél szemben alkalmazni fogom.

Tandíj egész évre 6 korona.

Kézdívasárhely, 1902. augusztus hó 22-én.

Kovács Dániel,
h. polgármester.

NAPI HIREK.

— Áthelyezés. A kereskedelmi magyar kir. miniszter kézdívasárhelyi ifj. Benkő Géza. duna-szerdahelyi postatávirai segédtisztet hasonló minőségben áthelyezte a Babós Imre nyugalomba vonulásaival a kézdívasárhelyi kir. posta táviró hivatalnál üresedésben levő állásra.

— Háromszékvármegye közgyűlése. Szerdán Háromszékvármegye törvényhatósági bizottsága rendkívüli közgyűlést tartott Potsa József v. b. t. t., főispán elnöke alatt. Első tárgya a közgyűlésnek a Bodzák egyesítéséről szóló miniszteri leirat felolvasása volt. A vármegye feltevést, hogy Bodzaforduló, Bodzavám és Szitabodza egy nagyközséggé egyesíttessék „Magyarbodza” néven: a belügyminiszter jóváhagyta és utasította a törvényhatóságot, hogy az így újraszervezendő nagyközség határvonalát jelölje ki. Az állandó választmány véleményes javaslata szerint, Magyarbodza egy külön szolgabírói hivatalt, mint különítményt kapna. A község különben a sepsi járáshoz fog tartozni. Több alapjában véve lényegtelen felszólalás után elfogadták az előterjesztést és a beállított szolgabírói különítmény javadalmazását állapították meg, s jóváhagyás végén feltevést határozták. A nagyközség új határvonalának megállapítására Szent-Iványi Miklós alispán vezetése alatt egy bizottságot küldenek ki, a melyben Ujvárossy József kir. tanácsos, Bogdán Arthur tak. pénzt. vezérigazgató biz. tagok, Kelemen Lajos tisztügyész, dr. Demeter Gyula aljegyző, Kónya Miklós és Hollaki Attila főszolgabírók, és végül a kolozsvári kataszteri igazgatóság egy mérnöke vesznek részt. Szilágyvármegye közönsége szívélves átíratban hívta meg Háromszékvármegyét a jövő hó 18-án tartandó Wesselényi emlékszóbor leleplezésére. A vármegye egyhangú határozata folytán a nagy Wesselényi emléket jegyzőkönyvre veszi, s a szóbor leleplezésén küldöttség által képviselteti magát. Ugyancsak meghívást kapott Háromszékvármegye Budapest székesfővárostól a Kossuth Lajos emlékeztetőre emelendő mauzóleum alapkövetelésének ünnepélyére, melyet szeptember 19-én nagy ünnepek között fognak

megtartani. A vármegye ellévén foglalva a megye területén ép aznap tartó ünnepekkel; felkéri a háromszéki országos képviselőket, hogy a vármegyét képviseljék. Ezzel kapcsolatosan hazafias lelkesedéssel, egyhangú határozattal járult hozzá a közgyűlés ahhoz az indítványhoz, hogy a vármegye Szent-Iványi Miklós alispán vezetése alatt testületileg vesz részt Sepsiszentgyörgyön a város díszközgyűlésén, a Kossuth emléket jegyzőkönyvben megörökíti, s a vármegyeház nagyterme számára a Kossuth-képet megfesteti. A hazafias határozatot nagy éljenzések között vette tudomásul a közgyűlés. Több tárgy nem lévén, a rendkívüli közgyűlés elnöklő főispán elttetésével véget ért.

— Hymen. Báró Horváth Gábor, marosvásárhelyi m. kir. honvéd huszárhadnagy a napokban váltott jegyet Mező-Pagocán Marosvármegye néhai Ér-szentkirályi, Szentkirályi Gyula nagybirtokos és neje gyulafehérvári Dindár Lenke szellemes és bájos leányával: Margittal. Áldást és boldogságot kívánunk a szép frigykötéshez.

— Halálozás. Két kedves gyermek korai haláláról vettünk részvételt szomorú jelentést. Az egyik: Dávid Lukács, Dávid Antal kézdívasárhelyi derék kereskedő és neje Szentpétery Mariskának 15-éves fia; a másik: Pekry Korinna, Pekry Gábor, kiskükülmegyei árvaszéki elnök és felesége Bernád Lujza 8 éves leánya, ki nagyszüli házában Torján hunyta le szemét örök álmra. Mindkét kis gyermek temetése nagy részvéttel történt meg. Nyugodjanak csendesen.

— Veszett eb garázdálkodása cím alatt lapunk múlt számában közölt hírnök kiegészítésül közöljük, hogy a 3 megmárt egyén: Zsidó Gyula cipész nejt szül. Klein Etelka s fia Zsidó Gyula 5-ik elemi osztályos tanulót s Fehér Sámuelné Jenő nevű 8 éves fiát a napokban már felszállították Budapestre a Pasteur-intézetbe beoltás végett.

— Sándor Kálmán. jelenleg nyugalmazott kir. ítélő táblai bíró és marosvásárhelyi földbirtokos, egykor a kézdívasárhelyi kir. t. szék bírja, jelentkezett a Székely kongresszusra; de azon nem jelenhetvén meg; a következő táviratot küldte a Székely kongresszus elnökségének Csík-Tusnádra: Szándékolt megjelenésemben akadályozva szívben, lélekben ott vagyok. Székely szülte és segítette a magyart, segítsen most a magyar, magyarnak megtartani a székelyt!!

— Székely munkásokat keresnek: az Első besztézei börtényár Laurentin János és társai cég a gyárban alkalmazandó 10—12 székely munkást keres, kiknek gyári szolgálai teendőik lennének s fizetésül hetenkint 10 korona járna élelem és szállás nélkül. Ezen bár kellő szorgalom és hűség esetén emelkedni fog. Munkaidő 5 órától este 5 óráig télen és 6 óráig nyáron. Négy heti gyakorlat után beváló szolgálakkal a gyár rendszeres évi szerződést köt. Jelenkezőket elfogad és közvetít. Sepsiszentgyörgyön (vármegyeház) a törvényhatósági munkások közvetít. Sepsiszentgyörgy, 1902. augusztus 25-én (Dr. Bochkor Oszkár.) törvh. munkás közvetít.

— Rákóczi ereklye-kiállítás. Kassán mozgalmat indítottak, hogy a kurucz szabadságharc kétszázéves fordulóját méltó módon megünnepelejk. A program főpontja Rákóczi-kiállítás lesz, melynek védnökségét eddig Apponyi Albert gróf képviselőházi elnök, Csáky Albin gróf főrendiházi elnök, Bubes Zsigmond kassai püspök, Károlyi Sándor gróf és Zichy Jenő gróf v. b. t. tanácsosok fogadták el. A kiállítás sikere főleg attól az érdeklődéstől és jóakarattól függ, melyet azok tanusítanak iránta, kik oly ereklyék birtokában vannak, melyek a Rákóczi-korra vonatkoznak. A kiállítás rendezőbizottsága a sajtó útján első sorban tehát a Rákóczi-ereklyék birtokosaihoz fordul azzal a kéréssel, hogy az előkészítő-bizottság elnökével, Gerlóczy Gézával (Kassa, fő-utca 4. sz.) közöljék sziveskedjenek, hogy a birtokukban levő ereklyéket a kiállítás turtamára átengedni hajlandók, hogy a bizottság képet alkothasson magának a kiállítás terjedelméről. Köszönettel vesz a bizottság oly értesítést is, mely felvilágosítást nyújt arról, hogy hol találhatók a kurucz szabadságharcmozgalmakra vonatkozó ereklyék. Tekintve a hazafias célt, melyen óhajtjuk, hogy a bizottság a legszélesebb körökben hathatós támogatással találkozzék.

Hirdetések.

Sz. 2682/1902.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közli, hogy Bara László, mint k. k. Todor János gyámja végrehajtónak Máromszék Lajos végrehajtást szenvedett elleni 48 K. 48 fill. tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi királyi törvényszék területén levő, Kézdiszentlélek község határára fekvő a kézdiszentléleki I. R. 346. sz. tjkvben A + 657., 658. hrsz. egész ingatlanra 813 kor., a 659. hrsz. egész ingatlanra 260 koronában a Háromszéki Lajos javára Pál Albert illetőségére bekebelezett életfogytiglan haszonélvezeti jog sérelme nélkül ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlano-

kok az 1902. évi szeptember hó 12-ik napjának d. e. 9 órákor Kézdiszentlélek község házában megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. gazdaságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovedékképes értékpapírral a kiküldött kézzhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §. értelmében a bánatpénztek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kézdivásárhelyt, 1902. évi május hó 22-ik napján.

Kovács.

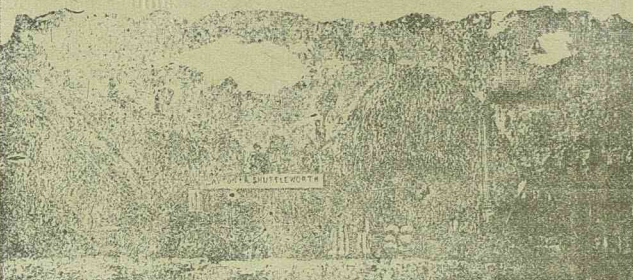
kir. tvsz. bír.

(159. 1-1.)

HORDÓ-DUGÓT

készít és árusít, u. m.: bor, sör, petróleum, szesz stb. 5 kilós postaszakokban bérmentve 2 korona 60 fillér. Nagyobb megrendelések vasuton küldetnek, 1000 darabonként 20 koronáért bérmentve, sördugók 10 korona bérmentve. A dugók finom tömött havasi fából készülnek. Megrendelés esetén a lyuk átmérője, vagy minta kéri. A legpontosabb kiszolgálás mellett, szíves megrendelést kér **Tóth István Gelenczen,** Háromszéki megye. (Posta helyben.) (160. 1-1.)

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek
továbbá járgány-csöplőgépek, lökero-csöplők, tisztító-poták, konkolyosók, kaszáló- és aratógépek, szénnyújtók, boronák.

"Columbia-Drill"
legjobb sorvetőgépek, szeszkavágók, rézvágók, kukorica-szemeslők, daráló, őrő-malmok, egyetemes asztal-ekék.

2- és 3-vanó ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Résletes árajegyzék kiadva az illető iró életét és munkáinak jellemzését felölő bevezetéssel ellátva.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és csöplőgép gyára.

(40. 12-18)

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

MAGYAR FRANKLIN-Társulat kiadása REMEKÍRÓK

ezim alatt egyénitű szép kiadásban, 55 kötetben, díszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat

Tartalmazza:

*Arany János Kisfaludy Károly
*Arany László Kisfaludy Sándor
*Balassa Bálint Kölcsey Ferencz
*Bajza József Kossuth Lajos
*Berzsonyi Dániel Madách Imre
*Csikó Gergely Miksa Koloman
*Csokonay V. M. Pázmány Péter
*Czuczor Gerg. Petőfi Sándor
*Deák Ferencz Reviczky Gyula
*Eötvös József br. Széchenyi István gr.
*Fazekas Mihály *Szigligeti Ede
*Garay János Teleki László gr.
*Göngyösy I. *Tompa Mihály
*Gvadányi József *Vajda János
*Kármán József *örösmarty M.
*Katona József Zrínyi Miklós
*Kazinczy Fer. műveit.
*Kemény Zsigm. Népies líra
Népies líra Népb. Hádák
Kurucz-költészet

*A csillaggal jelzett remekírók kiadását a Franklin-Társulat magának szerződéssel biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók műveit más versenytársulásokban meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetes kötet felőlő a legbecsebbet, mit a magyar szellem teremtett és hivatal van arra, hogy minden család könyvtár gerje eze legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók kiállítása méltó a nemzeti műveltségéhez. Kötése pályanyertes.

művészi, erős angol vászonkötés, a papírja lamente, soha meg nem sárgul; betűi külön ezelőre készülnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetes sorozatában jelennek meg 1902. februártól kezdve és azonnal minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók előfizetőinek külön kedvezményképen a most megjelenő új magyar Shakspeare-kiadás, 8 vaskos kötetben, díszkötésben 20 korona - kiadás helyett 10 korona lesz, és az addig forgalomban volt Shakspeare kiadás 100 koronába került. - Legkiválóbb költőink remekfordításaihoz közli Shakspeare remkeit a kiadás, névszerint Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva József, György Vilmos Átültetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspeare és értékes kiegészítője a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhe a Magyar Remekírók-kal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg havi részletekben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspeare kedvezményára 20 kor. a Remekírók előfizetőinek, ha a két műt együttesen rendeltetik meg.

Sajtó alá rendezik és az illető iró életét és munkáinak jellemzését felölő bevezetéssel ellátják.

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Bados Ferencz
Bánóczy József
Booth Zolt
Berzeviczy Albr.
Bayer József
Eendrődy Sándor
Erdődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusz. Áv
Koroda Pál
Kossuth Ferencz
Kozma Andor
Léva József
Négyessy László
Rákosi Jenő
Riedl Frigyes
Szécsényi Károly
Széll Kálmán
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltányi Irén

E fontos névsor biztosított nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekírók megbízható szövegű és a legújabb munkáknak, s hogy minden életre szóló becses munka lesz.

A Franklin-Társulat által kiadott „Magyar Remekírók” nagy értékét rendkívül emeli, hogy annak kiegészítője a

Teljes Magyar Shakspeare,

a Kisfaludy-Társaság által kiadott s költőink: Arany, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva, Arany László, Fejes, Greguss, György Vilmos, Lőrinczy-Lehr, Rákosi Jenő, Szigligeti által fordított kiadása. Ez a fordítás ma már magyar remekíró-számba megy mert azt halljuk a színpadról, ezt idézzük lépten-nyomon; átment a nemzet vérébe.

A teljes magyar Shakspeare-t kedvezményes áron kapják a Magyar Remekírók-megrendelői, vagyis a hat kötetes díszes bekötött munkát 30 korona bolti ár helyett 20 koronáért, ha mind a két munkát megrendelik.

Megrendeléseket elfogad minden hazai könyvkereskedés vagy a Franklin-Társulat Budapesten.

MEGRENDELŐ JEGY.

Alótírott.....könyvkereskedésben
(hol:.....)ezennel rendel
.....péd. Magyar Remekírók 55 kötet 220 kor.
.....Shakspeare összes színműveit 6 kötet 30 kor.
.....helyett 20 kor. kedvezményes áron.
.....Shakspeare összes színműveit 6 kötetben külön
(a Magyar Remekírók nélkül) 30 korona bolti
áron es kéri a szállítási feltételek közlését.

Hely:

Név:

A műre havi törlesztéses megrendelést elfogad **Ifj. Jancsó Mózes** nyomdatulajdonos Kézdivásárhelyt.

(12-12)36.

Ny. ifj. Jancsó M.-nél Kézdivásárhelyt.